

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II Pž-2405/89-2 od 5. 12. 1989.

Vijeće: mr. Veljko Vujović, mr. Pave Dević, prof. dr. Branko Jakaša

AGENCIJSKI POSAO — ROK ZASTARE PREMA BRODARU ZA ZAHTJEVE BRODARA PREMA AGENTU IZ TOG POSLA

Za zastaru iz ovih odnosa primjenjuju se propisi Zakona o obveznim odnosima, jer Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi nema za agencijski posao posebnih propisa što se tiče roka zastare — Brodarev zahtjev iz ovog odnosa osniva se na ugovoru o agenciji, a ne na regresnom pravu broдача — Zastara iznosi tri godine, jer se radi o međusobnim potraživanjima društveno-pravnih osoba iz ugovora o prometu usluga — Za početak toka zastare nije potrebno da oštećenik, u ovom slučaju brodar, sazna za agentov propust kod sklapanja ugovora na temelju ovlaštenja koja ima iz agenturnog posla — Budući da se radi o zastari na temelju zaključenog ugovora, zastarni rok iznosi onoliko vremena koliko je propisano za zastaru iz odnosnog posla — Kod agencijskog posla zastara počinje teći od dana kada je agent zaključio ugovor s naručiteljem prijevoza u ime broдача.

Nije sporno da je tuženik u svojstvu plovidbenog agenta, u ime i za račun tužitelja (broдача) dana 24. XII 1980. sklopio sa naručiteljem »Machino export« Bukurešt, ugovor o prijevozu stvari (Charter party) brodom »Slovenija« na relaciji Constanza — Callao, te da je tužitelj vodeći spor protiv naručitelja radi naplate »mrtve vozarine« ishodio odluku arbitraže u Londonu od 3. VII 1984. kojom je naručitelju naloženo da tužitelju plati iznos od USD 65.227,60 sa 7,5 % kamata godišnje od 15. VII 1981. do 3. VII 1984. i GBT 800 troškova arbitražnog postupka.

Predmet ovog spora je zahtjev tužitelja da mu tuženik naknadi štetu u iznosu od dinara 92.489.605 i spp koji je pretrpio time što zbog propusta tuženika da kod sklapanja ugovora o prijevozu stvari ishodi pismenu suglasnost naručitelja, kojom prihvaća nadležnost arbitraže u Londonu za rješavanje eventualnih sporova koji bi mogli proizaći iz tog ugovora nije u postupku pred nadležnim sudom u Rumunjskoj ishodio priznanje i izvršenje citirane arbitražne odluke.

Prvostepeni sud je, polazeći od odredaba čl. 376. st. 3. i 374. Zakona o obveznim odnosima (Sl. l. SFRJ broj 29/78, 39/85 i 46/85 — u nastavku teksta: ZOO), prihvatio prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja i tužitelja u cijelosti odbio s tužbenim zahtjevom uz obvezu da tuženiku nadoknadi parnični trošak u iznosu od dinara 400.000.

Pravovremeno podnesenom žalbom tužitelj pobija presudu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se presuda preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti prihvati ili presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Zahtijevao je trošak žalbe.

U žalbi navodi da nije bilo osnove da prvostepeni sud prihvati prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja kod činjenice da je zastarjevanje počelo teći tek od saznanja tužitelja za propust tuženika tj. od 13. XII 1986. kada je Vrhovni sud Rumunjske odbio žalbu tužitelja.

Tuženik je u odgovoru, osporivši navode tužitelja predložio da se žalba tužitelja kao neosnovana odbije i potvrdi presuda prvostepenog suda. Zahtijevao je trošak odgovora na žalbu.

Drugostepeni sud je odbio žalbu iz slijedećih razloga:

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz čl. 365. st. 2. ZPP ovaj drugostepeni sud je utvrdio da je presuda pravilna i zakonita.

Presuda je donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP, a na inače nesporno činjenično stanje među strankama prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je, prihvativši prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom.

Zahtjev tužitelja za naknadu štete nije regresni zahtjev već se temelji, kako to pravilno ističe prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude, na povredi ugovorne obveze tj. ugovora o plovidbenom agencijskom poslu (čl. 681. i 682. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi — Sl. l. SFRJ broj 22/77, 13/82 i 30/85 — u nastavku teksta: ZPUP), na osnovu kojeg je tuženik u svojstvu plovidbenog agenta kao zastupnik tužitelja u njegovo ime i za njegov račun sklopio ugovor o prijevozu stvari (Charter party) brodom tužitelja sa naručiteljem.

S obzirom da ZPUP ne sadrži odredbe ni o vremenu početka zastare niti o zastarnim rokovima za potraživanja, iz ugovora o plovidbeno agencijskom poslu to je prvostepeni sud kod ocjene prigovora zahtjeva za zastaru potraživanja pravilno pošao od odredaba Zakona o obveznim odnosima, a koji se supsidijarno primijenjuju.

Prema čl. 376. st. 3. ZOO potraživanje naknade štete povredom ugovorne obveze zastarjeva za vrijeme određeno za zastaru te obveze, u ovom slučaju u roku od tri godine, jer se radi o međusobnim potraživanjima društvenih pravnih osoba iz ugovora o prometu usluga (čl. 374. st. 1. ZOO).

Nije osnovana tvrdnja tužitelja istaknuta i u žalbi da rok zastare počinje teći od dana saznanja tužitelja za propust tuženika tj. od 13. XII 1986. kada je tužitelj saznao da je Vrhovni sud Rumunjske odbio žalbu.

U slučaju primjene odredbe čl. 376. st. 3. ZOO, tj. kada se zahtjeva naknada štete nastala povredom ugovorne obveze, ne može se, prema shvaćanju ovoga suda, primijeniti pravilo iz čl. 376. st. 1. ZOO da potraživanje naknade štete zastarjeva od kada je oštećenik (tužitelj) doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila.

Naime, ako su stranke ugovorom stupile u jedan pravni odnos iz kojega one imaju prava i obveze — za ostvarivanje tih prava i za ispunjenje tih obveza propisani zastarni rok, pa se odnosna prava mogu samo u tom roku ostvariti i odnosne obveze samo u tom roku moraju ispuniti. Zato se i pravo na naknadu štete nastalo povredom ugovorne obveze ne može ostvarivati poslije proteka roka određenog za zastarjelost te obveze.

Budući je tuženik u izvršenju ugovora o plovidbenom agencijskom poslu zaključio s naručiteljem ugovor o prijevozu dana 24. XII 1980, od toga je dana kao dana početka roka zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja, do dana podnošenja tužbe (14. VII 1988) protekao zastarni rok od 3 godine, iz čega slijedi da je prigovor zastare zahtjeva za ostvarenje potraživanja osnovan, a samim time tužbeni zahtjev neosnovan.

Cijeneći da iz navedenih razloga nisu ostvareni žalbeni razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je temeljem čl. 368. ZPP odbiti žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostepenog suda.

Pave Dević

Summary

CONTRACT OF AGENCY — LIMITATION PERIOD FOR THE CLAIMS ARISING FROM THE CONTRACT

The provisions of the Yugoslav Law on Obligations apply to the limitation period for the claims arising from the contract of agency, because the Yugoslav Law on Maritime and Inland Navigation does not contain special provisions for the limitation period in these contracts. The limitation period amounts to three years provided that both parties to the contract are legal entities. In the contract of agency, the limitation period begins to run from the day when the agent, on behalf of the ship operator, concluded the contract with a charterer.